

Utilization of 5E Constructive Instructional Model in Grammar Teaching

Banu Özdemir

*Dumlupınar University
banu.ozdemir@dpu.edu.tr*

Hande Balkan

*Ministry of National Education
handeozkanbalkan@gmail.com*

ABSTRACT

To be able to adapt to the rapidly changing world, technology and competitive working life, it is required to be good in communication skills and in language efficiency; and this makes a quality education of native language necessary. Regarding this necessity, countries offer a systematic and programmed native language education for their citizens all around the world and shape their education system in accordance with the needs of the era. In 2006, a radical change process took place also in our country and a constructivist education approach was adopted. Within this period, certain actions have been taken with the small-scale changes that were deemed necessary to achieve the projected training outputs. By 2017, the changes in the programs have been continuing. In our educational system, where the constructivist approach is prevalent in general, flexible applications such as including various models that are specific to the certain fields may have a place, as well as these central change and innovation efforts. A model that is suitable to the constructive approach and that can be applied by teachers in the field of native language education is the 5E Instructional Model. In this study, the literature on the "5E Instructional Model", which is appropriate for the constructivist approach and its principles was reviewed and the evidence for the usefulness of the model, which is mostly used in the field of Science, in teaching Turkish, especially in grammar teaching, was examined; and a sample lesson plan has been presented for guiding the teachers.

Keywords: 5E instructional model, constructivist approach, grammar teaching.

Together with the rapid development of the modern world, the need for quality and functional knowledge has also increased. In order to learn this knowledge in a faster and more significant way, every individual should know and use their native language correctly in the first place. It is much easier for people, who know their language and grammar well, to reach the universal information (Turan, 2013).

As this scope will expand, programs for native language education and training will be developed both to cover this expansion and to respond to the most recent requirements.

Programs of instruction are the basic guidelines that enable a course to be taught in the direction of specified goals within certain standards. Countries reflect their policies to their education practices and, as a result, provide individuals to gain the qualifications that are projected by these policies of the country (Varış, 1994; Akt: Bayburtlu, 2015).

This tendency in the world has also been seen in our country; traditional education approaches have been quitted since 2004 in order to be able to provide quality education to the following generations; and various approaches and models such as constructivist approach centered multiple intelligences model, student-centered learning model, brain-based learning model, practices that are sensitive to individual differences, and skills training have been utilized (Gün, 2004, s.3). The 2006 program,

which was prepared by using the constructivist approach, was developed in accordance with the developments of the era and the program of 2015 was prepared. Additionally, draft programs have also been prepared for 2017.

It has been seen in the literature that there are numerous learning models that are suitable for constructivist approach, specific to new or certain areas, except for those that are applied in the classrooms. Today, approaches that are still subject to researches, and whose effectivenesses continue to be proven, are being presented to the field.

One of the most important models of the constructivist approach, which claims that students understand and internalize the situations that they newly encounter by making use of their previous experiences and knowledge; is the 5E instructional model.

5E Learning Model

The 5E learning model is a teaching process that is widely used in the constructivist approach. This model was developed by Bybee, who is one of the pioneers of BSCS (Biological Science Curriculum Study) (Smerdan and Burkam 1999; as cited in Önder, 2011). The model is based on a cyclical process consisting of five steps. It is named as the "5E model", because, the initials of the original names of each step is "E". These stages are: engage, explore, explain, elaborate and evaluate.

The 5E Model is based on both a conceptual change model and a constructivist learning point of view. In this model, it is suggested that the student should notice or become dissatisfied with his/her previous views regarding a subject, accept new ideas, and integrate new information that he/she meets in the classroom with the existing conceptual frameworks (Tanner, 2010).

When the literature is examined, it is observed that many studies have been performed regarding the 5E Learning Model. Evans, 2004; Wilder and Shuttleworth, 2004; Gök and Tufan, 2014; İter and Ünal, 2014; Açışlı, 2014; Dikici, Türker and Özdemir, 2010; Aktaş, 2013; Ağgöl Yalçın and Avinç Akpınar, 2010; Öztürk Geren and Dökme, 2015; Ergin, Kanlı and Tan, 2007; Yağcı and Bıyıklı, 2014 are the studies aiming to provide evidence-based results on the effectiveness of the 5E Learning Model in the lessons. On the other hand, Okumuşlar (2007) and Senan (2013) have established a theoretical point of view that the model, which is mainly developed for being applied in science lessons, can be used in different fields, and they have aimed to present a theoretical infrastructure for its possible effective results in different fields.

Studies have shown that the 5E model is an effective model in learning a new concept or in understanding of a known concept in a deeper way. It also contributes positively to the students' attitudes towards the lessons. It has also been observed that, it is generally used for learning the concepts in Science education. In this study, a sample lesson plan was presented in order to show that it can be used to learn the grammar terms in Turkish lessons and to shed light to the Turkish language teachers.

Turkish Instruction Practices and 5E Learning Model

In Turkish teaching, it is aimed to provide the students to be developed as individuals who are able to understand what they listen, see and read; criticize, think creatively, solve problems, and express their opinions and ideals.

Solely gaining information is not the main goal of education. Additionally, solely developing language skills does not constitute a quality education process. Therefore, it is important to evaluate these three factors together in the education process. Language skills should be developed, knowledge levels should be improved, and thinking and problem solving skills should be supported.

Native language education is established on skills; however, especially in grammar teaching, content oriented methods are predominantly applied. In the researches, it was stated that; grammar teaching should be applied with more contemporary approaches and should be practice-oriented (Aydın, 1999); the textbooks were inadequate in terms of grammar exercises (Arıcı, 2005); the grammar teaching was not aimed at discovering the logic of the language but was aimed at memorizing the rules, that the exercises were not provided sufficiently, that student psychology was not considered and those caused a fear from the grammar subjects (Güneş, 2013).

In Turkish Language Instruction Program, it is aimed to develop basic skills of the students, together with reading, writing, speaking, listening and grammar skills. For this reason, using various practices is recommended. These practices are in the form of suggestions and are not activities that teachers strictly need to be adhered to. Teachers should prepare studies in their own regarding the learning models, in accordance with their instruction program, the structure of the class, the characteristics of the students and the principles of the flexibility of the program. Additionally, by considering the individual differences of the students, the activities prepared in accordance with the class climate will be more effective for the development of the students. This model might create a learning environment that is compatible with the existing programs of instruction and is effective in reaching the desired achievement and learning outcomes.

Conclusion

As a result, it is thought that the model, whose effectiveness has been proven in different areas, will also offer effective results in increasing the academic success via students' constructing and developing concepts in Turkish lessons, enabling the active use of language skills, creating positive attitudes towards the lessons, and supporting the thinking skills.

In the appendix part of the study, a sample instructional plan was also presented for the teachers to guide them in developing their own lesson plans.

5E Yapılandırmacı Öğretim Modelinin Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanımı

Banu Özdemir
Dumlupınar University
banu.ozdemir@dpu.edu.tr

Hande Balkan
Ministry of National Education
handeozkanbalkan@gmail.com

ÖZET

Hızla değişen dünyaya, teknolojiye ve rekabetçi çalışma yaşamına uyum sağlamanın koşulu iletişim becerilerinde ve dil yeterliliklerinde iyi durumda olmaktan geçmektedir. Bu da nitelikli bir ana dili eğitimi gerekli kalmaktadır. Bu gereklilik sebebiyle dünyanın her yerinde ülkeler vatandaşları için sistemli ve programlı bir ana dili eğitimi sunmakta, verdiği eğitimi çağın ihtiyaçlarına uygun olarak şekillendirmektedir. Ülkemizde de 2006 yılında köklü bir değişim süreci yaşanmış ve yapılandırmacı eğitim yaklaşımı benimsenmiştir. Aradan geçen yıllar içinde gerek görülen küçük boyutta değişikliklerle öngörülen eğitim çıktılarına ulaşmaya yönelik adımlar atılmıştır. 2017 yılı itibarı ile de programlardaki değişim devam etmektedir. Genel olarak yapılandırmacı yaklaşımın hâkim olduğu eğitim sistemimizde bu merkezî değişim ve yenileşme çabalarının yanında, alanlara özgü farklı modellerin uygulamaya dâhil edilmesi gibi esnek uygulamalar da kendine yer bulabilmektedir. Ana dili eğitimi alanında öğretmenlerce uygulanabilecek yapılandırmacı yaklaşım genel çerçevesine uygun modellerden biri de 5E Öğretim Modeli'dir. Bu çalışmada yapılandırmacı yaklaşıma ve prensiplerine uygun olan "5E Öğretim Modeli" ile ilgili alan yazın taranmış ve çoğunlukla Fen Bilimleri alanında kullanılan modelin Türkçe derslerinde özellikle de dil bilgisi öğretiminde kullanılabilirliğine yönelik kanıtlar incelenmiştir. Öğretmenlere yol göstermesi açısından örnek bir ders işleniş planı da sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: 5E öğrenme modeli, yapılandırmacı yaklaşım, dil bilgisi öğretimi.

Çağdaş dünyanın hızlı gelişimiyle birlikte nitelikli ve işlevsel bilgiye duyulan ihtiyaçlar da artmıştır. Bu bilgiyi daha hızlı ve anlamlı öğrenmek için her insanın öncelikle ana dilini doğru bilip kullanması gerekmektedir. Kendi dil ve gramerini iyi bilen insanların evrensel bilgiye ulaşması daha kolaydır (Turan, 2013). Yani bilimi öğrenmede, bilgiye ulaşmada, ulaşılan bilgiyi kullanmada ve en önemlisi bilgiye dayalı yeni dünya sistemine uyum sağlamada bilginin taşınmasına ve kullanılmasına aracılık eden yegâne vasıta olan dil konusundaki yetkinlik oldukça önemlidir. Bu sebeptendir ki bütün öğrenmelerin temelini oluşturan okuma ve yazma becerilerinin öğretimi bir başka ifade ile biçimsel ana dili öğretimi eğitim hayatının ilk adımlarını oluşturur. Öncelikle ilk okuma ve yazma ile başlayan ana dili öğretim süreci bireyin gelişimine paralel olarak daha detaylı bir yapıya bürünür. Zaman içerisinde temel dil bilgisi kurallarının öğretilmesi, anlama ve anlatım becerilerinin geliştirilmesi, dinleme ve okuma alışkanlığı ve zevkinin kazandırılması, kişisel aktif ve pasif kelime hazinesinin zenginleştirilmesi ve dil bilinci ile dil sevgisinin oluşturulması (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995) ana dili öğretiminin kapsamını oluşturur hâle gelir. Bu kapsam genişledikçe ana dili eğitimi ve öğretimine yönelik programlar da hem bu gelişimi kapsayacak hem de güncel ihtiyaçlara cevap verecek biçimde geliştirilir.

Öğretim programları, bir dersin belli standartlar dâhilinde

belirlenen hedefler doğrultusunda işlenmesini sağlayan temel kılavuzlardır. Ülkeler, politikalarını eğitim uygulamalarına yansıtmakta ve neticesinde bireylere ülke politikalarının öngördüğü özelliklerin kazandırılması sağlanmaktadır (Varış, 1994; Akt: Bayburtlu, 2015). Programlar hazırlanırken bir yandan bu ana amaç gözetilirken bir yandan da verilecek eğitimin istenen amaca ulaşmak için en iyi yol olmasına dikkat edilir. Bir başka ifade ile amaca ulaşmada kullanılacak yaklaşım ve yöntemin olabilecek en iyi sonuçlara ulaşmayı sağlayacak nitelikte olmasına özen gösterilir. Bu bağlamda tüm dünyada eğitimin ürün değil süreç odaklı ele alınmasıyla öğrencilerin bilgiyi kendilerinin kavrayarak yeniden yapılandırmasını, öğrenmeyi öğrenen bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak öğretim kuramları üzerine yoğunlaşmıştır. Dünyadaki bu eğilim ülkemizde de görülmüş ve yetişmekte olan nesillere nitelikli eğitim sunulabilmesi için 2004 yılından itibaren geleneksel eğitim yaklaşımları terk edilmiş, yapılandırmacı yaklaşımı merkeze alan çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı uygulamalar ve beceri eğitimi gibi çeşitli yaklaşım ve modeller sınıflarda kendine yer bulmuştur (Gün, 2004: 3). Yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan 2006 programı ve çağın gelişmelerine uygun biçimde geliştirilerek 2015 programı hazırlanmıştır. 2017 yılında da taslak programlar oluşturulmuştur.

Alan yazında sınıflarda uygulananlar dışında yapılandırmacı yaklaşıma uygun olan yeni yahut belirli alanlara özgü pek çok öğrenme modelinin bulunduğu görülmektedir. Günümüzde de hâlâ araştırmalara konu olan ve etkililiği ispatlanmaya devam eden yaklaşımlar alana kazandırılmaya devam etmektedir. Öğrencilerin deneyimlerinden ve ön bilgilerinden hareketle yeni karşılaştıkları durumları/bilgiyi anlamlandırmasını ve yorumlaması süreci olarak açıklanan yapılandırmacı yaklaşımın önemli modellerinden biri de 5E öğrenme modelidir.

5E Öğrenme Modeli

5E öğrenme modeli, yapılandırmacı yaklaşımda sıklıkla kullanılan bir öğretim sürecidir. Bu model, BSCS'nin (Biological Science Curriculum Study) öncü isimlerinden Bybee tarafından geliştirilmiştir (Smerdan ve Burkam 1999; akt: Önder, 2011). Model beş aşamadan oluşan döngüsel bir süreç üzerine inşa edilmiştir. Her bir aşamanın orijinal isimlerinin ilk harfi "E" olduğu için model 5E şeklinde adlandırılmıştır. Aşamalar sırasıyla şu şekildedir: Giriş (engage), keşfetme (explore), açıklama (explain), derinleşme (elaborate) ve değerlendirme (evaluate).

5E modelinin sağladığı en büyük kolaylık Bybee ve meslektaşlarının yılların araştırmalarını, öğretmenlerin gerçekten hatırlayıp kullanabilecekleri beş kelimelik kısa ve unutulmaz bir set haline getirmesidir. 5E modeli hem kavramsal bir değişim modeli hem de yapılandırmacı öğrenme görüşü üzerine kuruludur. Bu modelde öğrencinin bir konuyla ilgili önceki fikirlerini fark etmesi veya bunlardan memnun olmaması, yeni fikirleri kabul etmesi ve sınıfta karşılaştığı yeni bilgileri mevcut kavramsal bağlantılarıyla bütünleştirmiş olması gerektiği ileri sürülmektedir (Tanner, 2010).

Nitekim öğrenmeyle ilgili kuramlarda öğretmenin değil, öğrencinin kavramlarını tanımlama ve değiştirme çalışmalarını yerine getirmesi gerektiği vurgulanmaktadır. 5E modeli, herhangi bir öğretimin birden çok bileşene sahip olması gerektiğini önerdiğinden öğretmenin çeşitli öğrenme stilleri ve tercihleri ile öğrencilerin erişebileceği öğrenme ortamlarını tasarlamasına yönlendirir.

5E Öğrenme Modelinin öğrencilerin deneyimlerinden ve yeni fikirlerden kendi anlayışlarını geliştirmelerine yardımcı olmayı desteklemesi, kaliteli bir eğitim ortamının oluşmasına yardım etmesi, öğrencilere öğretmeniyle ortak bir faaliyetin nasıl yürütülebileceğini deneyimleme fırsatı sunması gibi güçlü yönleri vardır. Ayrıca öğretmene öğretirken ve öğrenciye öğrenirken sunduğu esneklik, bireysel farklılıklara uygunluk gibi imkânlarla öğretmenleri ve öğrencileri destekleme kapasitesine sahiptir. Öğretmenler öğrencilerin anlam inşa etme aşamalarını kontrol etme ve bir kavram konusundaki fikirlerini sürekli olarak değerlendirme fırsatına sahip olabilir.

Kısaca her bir aşamanın neleri kapsadığına bakıldığında;

1. *Giriş (Engage) Aşaması:* Öğretmen tarafından öğrencinin ilgi ve dikkatinin çekildiği evredir. Merak uyandıracak kısa etkinlikler aracılığıyla ön bilgiler harekete geçirilir. Etkinliklerde geçmiş ve mevcut öğrenme deneyimleri arasında bağlantı kurulmalı, önceki kavramlar ortaya koyulmalı ve öğrencilerin mevcut faaliyetlerin öğrenme çıktıklarına yönelik düşünceleri düzenlenmelidir (Bybee vd., 2006).

Bu aşamada yapılan dikkat çekici ve uygun bir giriş, öğrencinin diğer evrelere devamlılığını sağlar. Burada önemli olan öğrencilerin sorulan sorulara doğru cevabı vermesi değil, değişik fikirleri öne sürmeleri ve meraklanıp soru sormalarıdır. Öğretmen bunları sağlamaya çalışır.

2. *Keşfetme (Explore) Aşaması:* Bu evre öğrencilerin aktif olduğu, keşfe çıktıkları evredir. Öğrencilere, yeni fikirler üretmek, soru sormak ve ön araştırma yapmak için ön bilgi kullanmalarına yardımcı olabilecek etkinlikler yapılabilir. Bu aşamada yapılacak etkinlikler, öğrencilere mevcut kavramların (özellikle yanlışların), süreçlerin ve becerilerin tanımlandığı ve kavramsal değişikliğin kolaylaştırıldığı ortak bir çalışma ortamı sağlar (Bybee vd., 2006).

Öğretmen bu aşamada rehber gibi davranır, öğrencilere çözülmesi beklenen soruların yanıtını bulma ve keşfetme konusunda kılavuzluk eder. Bu amaçla öğretmen aşağıdaki üç yolu izleyebilir:

- Öğrencilerin sorularına yanıt verme,
- Öğrenciyi belirli bir hedefe yönlendirme,

- Doğru yönde ilerlemesi için öğrenciye sorular sorma (Yıldız, 2008).

3. *Açıklama (Explain) Aşaması*: Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin keşif aşamasında elde ettikleri sonuçları tartışacakları bir ortam oluşturulur. Açıklama aşaması, öğrencilerin dikkatini, katılım ve keşif deneyimlerinin belirli bir yönüne odaklamakta ve oluşturdukları kavramları, düşünme becerileri veya davranışlarıyla göstermek için fırsatlar sağlamaktadır. Bu aşamada öğretmenlerin doğrudan bir kavram, süreç veya beceri sunma fırsatları da bulunmaktadır. Öğrenciler kavram hakkında düşündüklerini açıklarlar. Öğretmenin açıklamalarıyla anlam kurma sürecinin derinleşmesine katkı sağlar (Bybee vd., 2006). Modelin öğretmen merkezli evresidir.

4. *Derinleştirme (Elaborate) Aşaması*: Öğrencilerin ulaştıkları bilgi ve problem çözme yaklaşımını yeni olaylara ve problemlere uyarladıkları evredir. Öğretmenler öğrencilerin kavram oluşturma süreçlerini, becerilerini zorlar ve genişletir. Yeni deneyimler sayesinde öğrenciler daha derin ve daha geniş bir anlayış ve beceri geliştirirler daha fazla bilgi edinirler. Öğrenciler ek faaliyetler yaparak kavram/bilgi konusunda zihinlerinde oluşturduklarını uygularlar (Bybee vd., 2006).

Öğrencilere yeni öğrendikleri bilgi, kavram, terim ve tanımları kullanmaları ve yeni durumlara uyarlayabilmeleri için fırsatlar sunulur.

5. *Değerlendirme (Evaluate) Aşaması*: Döngünün son evresidir. Değerlendirme aşaması, öğrencileri kendi anlama kabiliyeti ve becerilerini değerlendirmeye teşvik eder ve öğretmenlerin öğrencilerin eğitim hedeflerine ulaşma yolundaki ilerlemelerini değerlendirmeleri için fırsatlar sağlar (Bybee vd., 2006).

Öğrencinin bundan önceki evrelerde keşfedip ulaştığı ve derinleştirdiği yeni kavram ve becerilerdeki yetkinliğini yani genel anlamda gelişimini değerlendirdiği aşamadır. Bu evre döngünün sonunda bulunsa da döngünün her evresine de yerleştirilebilir. Öğretmen, öğrenciler problem çözerken onları izleyebilir ve açık uçlu sorular sorarak her evrede değerlendirme yapabilir.

Alan yazın incelendiğinde 5E Öğrenme Modeli ile ilgili günümüze kadar birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Evans (2004); Wilder ve Shuttlesworth (2004); Gök ve Tufan (2014); İltar ve Ünal (2014); Açışlı (2014); Dikici, Türker ve Özdemir (2010); Aktaş (2013); Ağgül Yalçın ve Avinç Akpınar (2010); Öztürk Geren ve Dökme (2015); Ergin, Kanlı ve Tan (2007); Yağcı ve Bıyıklı (2014) 5E Öğrenme Modelinin derslerdeki etkililiğine ilişkin kanıta dayalı sonuçlar sunmayı hedefleyen çalışmalardır. Diğer taraftan Okumuşlar (2007) ve Senan (2013) ise temelde Fen derslerinde uygulanmak üzere geliştirilmiş olan modelin farklı alanlarda da kullanılabileceğine ilişkin kuramsal bakış açısı oluşturmuş ve farklı alanlarda olası etkili sonuçları için teorik bir alt yapı sunma amacını gütmüştür.

Kanıta dayalı çalışmaların bazılarında Model'in ortaya çıkış gayesi olan fen derslerindeki etkililiğine odaklanılmıştır. Bu çalışmaların bulgularına göre 5E Öğrenmenin Modeli fen derslerinde akademik başarıyı, (Evans, 2004; Açışlı, 2014; Dikici, Türker ve Özdemir 2010; Ağgül Yalçın ve Avinç Akpınar, 2010; Öztürk Geren ve Dökme, 2015; Ergin, Kanlı ve Tan, 2007; Aktaş, 2013; Daşdemir, 2016); bilimsel süreç becerilerini, (Açışlı, 2014; Öztürk Geren ve Dökme, 2015; Yağcı ve Bıyıklı, 2014); motivasyonu (Wilder ve Shuttlesworth, 2004; Evans, 2004) bilime yönelik tutumu (Daşdemir, 2016) olumlu yönde etkilediği ve geliştirdiği görülmektedir. Kanıta dayalı uygulamaların bazılarında ise fen dersleri dışında modelin etkililiği incelenmiştir. Gök ve Tufan (2014), 5E Öğrenme Modelinin müzik dersinde akademik başarıyı ve kalıcılık düzeyini artırdığını, İltar ve Ünal (2014), Sosyal Bilgiler öğretiminde modelin motivasyonu artırdığını ve öğrencilerin üst bilişsel stratejilerinde gelişmeler olduğunu göstermişlerdir. Okumuşlar (2007), modelin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde de kullanılabileceğine ilişkin örnek bir plan sunmuştur. Senan (2013) ise, 5E Öğrenme Modeli ile kullanılarak tasarlanmış çoklu öğrenme paketi sunmuş ve bu modelin 21. yüzyıl becerileri için umut verici bir yaklaşım olduğunu belirtmiştir.

Araştırmalar göstermiştir ki 5E modeli, yeni bir kavramın öğrenilmesinde veya bilinen bir kavramın derinlemesine anlaşılmasında etkili bir modeldir. Ayrıca öğrencilerin derse yönelik tutumlarına da olumlu katkılar sağlamaktadır. Genellikle Fen Bilimlerindeki kavramların öğrenimi üzerinde kullanıldığı da görülmüştür. Bu çalışmanın amacı 5E Öğrenme Modelinin Türkçe dersindeki dil bilgisi kavramlarının öğrenilmesinde kullanılabileceğini göstermektir. Bu doğrultuda Türkçe öğretmenlerine bir ışık tutması için örnek ders planı oluşturulmuştur.

Türkçe Eğitimi Uygulamaları ve 5E Öğrenme Modeli

Öncelikli olarak ilk ve ortaokul basamağında gerçekleştirilen eğitim reformları ve benimsenen yapılandırmacı yaklaşımın da etkisiyle, ana dili öğretim süresince aynı zamanda kavramların ve temaların düşünme becerilerini geliştirmek için araç olarak kullanılması beklenmektedir. Bu çerçevede öğrencilerin Türkçe öğretiminde dinledikleri, gördükleri ve okuduklarını anlayan, eleştirebilen, yaratıcı düşünebilen, problem çözebilen, fikir ve hayallerini anlatabilen bireyler olarak yetişmelerinin sağlanması hedeflenmektedir. Dil bilgisi öğretiminde ise beklenen kuralın öğrenilmesi değil; bu kuralların mantığının kavranması yoluyla etkili okuma, yazma, konuşma, anlama ve anlatma hedeflerine erişmektir. Bu bağlamda günümüzde, geçmişin aksine daha işlevsel bir eğitim amacı beklenmektedir. Anlama ve anlatma insan hayatının her anında vardır. Araştırmacıların, düşüncenin anahtarı olarak ifade ettiği dil, bireyin kendi düşünce sistemini oluşturması, geliştirmesi, yayması, geri bildirimlerle yeniden düzenleyebilmesi için oldukça önemlidir. Dil bilgisi öğretimi de bu amaçla bireyi temele almalı ve işlevsel olmalıdır (Çolak, 2013). Yirmi birinci yüzyılda modern dil öğretiminin temel amacı, dil bilgisi öğretimini zevkli hâle getirecek stratejik bir bakış açısını teori ve uygulamada

birleştirmek, öğrencileri düşünmeye sevk edecek öğrenme stratejisi yollarını sunmak ve böylece dil hakkında daha fazla şey öğretmektir (Gögüş, 1978; Grenfell, 2000; Riegel, Pellat ve Roul, 1994 Akt: Yaman, 2010). Mevcut uygulamalar bu alanlarda öğrenme çıktılarını desteklemekte zayıf kalmaktadır. İyi bir ana dili eğitimi sürecinde bireylerin bilgiyi edinebilmesi, dil becerisini etkin kullanabilmesi ve düşünme becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Sadece bilgi edinmek eğitimin temel amacı değildir. Yalnız dil becerilerini geliştirmek de nitelikli bir eğitim süreci oluşturmaz. Dolayısıyla eğitim sürecinde bu üç faktörün birlikte değerlendirilmesi önemlidir. Dil becerileri geliştirilmeli, bilgi düzeyi artırılmalı, düşünme ve problem çözme becerileri desteklenmelidir. Bazı alanlar içerik bazı alanlar beceri odaklı ilerleyebilir. Ana dili eğitimi beceriler üzerine kuruludur ancak özellikle dil bilgisi öğretiminde içerik odaklı yöntemler ağırlıklı olarak uygulanmaktadır. Yapılan araştırmalarda dil bilgisi öğretiminin daha çağdaş yaklaşımlarla ve uygulama ağırlıklı verilmesi gerektiği (Aydın, 1999) ders kitaplarının dil bilgisi etkinlikleri açısından yetersiz olduğu (Arıcı, 2005) dil bilgisi öğretiminin dilin mantığını keşfetmeye değil kuralları ezberlemeye yönelik olduğu etkinliklerin yeterince verilmediği, öğrenci psikolojisine dikkat edilmediği ve dil bilgisi korkusuna neden olduğu (Güneş, 2013) belirtilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin okuma, yazma, konuşma, dinleme ve dil bilgisi becerilerinin yanında temel becerilerin de gelişmesi hedeflenmiştir. Programda da bu amaçlara ulaşmak için çeşitli etkinliklerin kullanılması tavsiye edilmiştir. Ancak zorunlu olmayan bu öneriler öğretmenler için rehber niteliğindedir. Öğretmenler dersin işlenişine, sınıfın yapısına, öğrencilerin özelliğine ve programın esneklik ilkesine uygun olarak kendileri de öğrenme modellerine uygun çalışmalar hazırlamalıdır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları da göz önüne alınarak sınıf iklimine uygun hazırlanmış etkinlikler öğrencilerin gelişimi için daha verimli olacaktır. Dolayısıyla bu model Türkçe eğitimi açısından var olan öğretim programıyla uyumlu, istenilen kazanım ve öğrenme çıktılarını ulaşılmasında etkili bir öğrenme ortamı oluşturabilir.

Ancak öğretmenlerin modeli kullanırken, ders planlarını hazırlarken ders faaliyetlerini, öğrencilerin kendileri için bilgi keşfetme olanağı sağlayacak şekilde planlaması esastır. Dil becerileri gerçekte hayatımızın her aşamasında vardır. Sınıfta öğrenilenle hayatın içinde kullanılan dil birbirinden farklı değildir. Bu süreçte öğrencinin bunu hissetmesi gerekir. Okullarda öğrenme ortamlarında karşılaşılan en büyük sorunlardan biri öğrencilerin öğrenmek zorunda oldukları bilgi ve becerileri hayatın neresinde kullanacakları konusunda yaşadıkları ikilemdir. Dolayısıyla öğrenciler öğrenmekte olduklarıyla ilgilenmeli, meşgul olmalı, bu bilgileri yararlı ve anlamlı bulmalıdır. Bununla birlikte öğrenciler öğretim ve öğrenme sürecine aktif olarak dâhil olmalı, yeni bilgileri önceki fikirlerle karşılaştırmalı, yeni anlayışlar inşa etmeli ve kendi düşüncelerini hayatın işleyişi içerisinde de geliştirebilmelidir. Ayrıca öğrenciler öğrendiklerini yeni durumlara uygulamak, kurulabilecek anlam ilişkilerini kontrol etmek ve kendi öğrenmelerini kendileri için değerlendirmek için fırsatlara ihtiyaç duymaktadır. Model kullanılırken bu hususlara dikkat etmek faydalı olacaktır.

Sonuç

Sonuç olarak farklı alanlardaki etkililiği kanıtlanmış olan modelin Türkçe derslerinde öğrencinin kavram oluşturma ve geliştirmesi, dil becerilerinin etkin kullanılmasına olanak sağlama, derslere yönelik olumlu tutum oluşturulması, düşünme becerilerini desteklemesi dolayısıyla akademik başarıyı artırması bakımından etkili sonuçlar sunacağı düşünülmektedir. Çalışmanın ekler kısmında öğretmenlere ders planlarını geliştirirken kılavuzluk etmesi için örnek bir ders işleniş planı da sunulmuştur.

Kaynakça

- Açıslı, S. (2014). Genel fizik laboratuvar uygulamalarında 5e öğrenme modeline göre geliştirilen materyallerin öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine ve akademik başarılarına etkisinin incelenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 628-641.
- Ağgül Yalçın, F. ve Avinç Akpınar, İ. (2010). Asit-baz konusunun öğretiminde 5e öğrenme modelinin farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *Erzincan University Journal of Science and Technology*, 3(1), 1-17.
- Aktaş, M. (2013). 5E öğrenme modeli ve işbirlikli öğrenme yönteminin biyoloji dersi başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 37-58.
- Arıcı, A.F. (2005). İlköğretim okullarında dil bilgisi öğretimi üzerine öğretmen görüşleri. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 52-60.
- Aydın, Ö. (1999). Ortaokullarda dil bilgisi öğretimi üzerine öğretmen görüşleri. *Dil Dergisi*, 81, 23-29.
- Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10/15, 137-158.
- Bıyıklı, E. ve Yağcı, E. (2014), 5E öğrenme modeline göre düzenlenmiş eğitim durumlarının bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 15, 45-79.
- Bybee R. W., Taylor J. A., Gardner A., Van Scotter P., Powell J. C., Westbrook A., Landes N. (2006). *The BSCS 5E instructional model: origins, effectiveness, and applications. A report prepared for the Office of Science Education, National Institutes of Health*. Colorado Springs, CO: BSCS. Erişim: www.bsces.org/curriculumdevelopment/features/bsces.html.

Çolak, F. (2013). *Türkçe dil bilgisi öğretiminin genel sorunları ile alan literatüründeki tartışmalı konuların ilköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretimine yansımaları ve çözüm önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.

Daşdemir, İ. (2016). The effect of the 5e instructional model enriched with cooperative learning and animations on seventh-grade students' academic achievement and scientific attitudes. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 9(1), 21-38.

Dikici, A., Türker, H. H., ve Özdemir, G. (2010). 5e öğrenme döngüsünün anlamlı öğrenmeye etkisinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 100-128.

Ergin, İ., Kanlı, U. Ve Tan, M. (2007). Fizik eğitiminde 5e öğrenme modelinin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 191-209.

Evans, C. (2004). Learning with inquiring minds, students are introduced to the unit on gas laws and properties of gases using the 5e model. *The Science Teacher*, 71,1.

Gök, M. ve Tufan, E. (2014). 5e modelinin 'müziksel algı ve bilgilenme' alanında akademik başarı ve kalıcılığa etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(2), 135-161.

Gün, Y. (2004). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi okuma etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar. *Turkish Studies*, 7(4), 1961-1977.

Güneş, F. (2013). Yapılandırıcı yaklaşımla dil bilgisi öğretimi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 9 (3), 171-187.

İlter, İ. ve Ünal, Ç. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde 5e öğrenme döngüsü modeline dayalı etkinliklerin öğrenme sürecine etkisi: bir eylem araştırması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181, 295-330.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1995). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Okumuşlar, M. (2007). 5e yapılandırmacı öğretim modeli ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersi işleniş örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24, 171-184.

Önder, E. (2011). *Fen ve teknoloji dersi "canlılarda üreme, büyüme ve gelişme" ünitesinde kullanılan yapılandırmacı 5e öğrenme modelinin 6. Sınıf öğrencilerinin başarılarına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Öztürk Geren, N. ve Dökme, İ. (2015). 5e öğrenme modeline dayalı etkinliklerin öğrencilerin bilimsel süreç becerileri ve akademik başarılarına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11(1), 76-95.

Senan, D. C. (2013). Infusing bscs 5e instructional model with multimedia: a promising approach to develop 21st century skills. *i-manager's Journal on School Educational Technology*, 9(2), 1.

Tanner, K. (2010). Order matters: Using the 5e model to align teaching with how people learn. *CBE-Life Sciences Education*, Fall 9(3), 159-164.

Turan, S. (2013). *Fuat Sezgin, Bilim tarihi sohbetleri*. İstanbul: Timaş yayınları.

Wilder, M. ve Shuttlesworth, P. (2004). Cell inquiry cycle lesson. *Science Activities*, 41(5), 25-31.

Yaman, H. (2010). Bir öğretim aracı olarak karikatür: Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 1215-1242.

Yıldız, E. (2008). *5e modelinin kullanıldığı kavramsal değişime dayalı öğretimde üst bilişin etkileri: 7. Sınıf kuvvet ve hareket ünitesine yönelik bir uygulama*. (Yayımlanmamış Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ek

5E Modeline göre Türkçe Dersi İşlenişi Örnek Planı

DERS: Türkçe

SINIFI: 6

YAKLAŞIK SÜRE: 40+40

TEMEL BECERİLER: Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma

TEMEL DİL BECERİSİ: Dil bilgisi

AMAÇ: Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

KAZANIM: Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.

SÜREÇ

GİRİŞ: Sınıfa bir topla girilerek öğrencilerin dikkati çekilir.

Öğrencilere “top” kelimesinin isim olduğu söylenerek ön bilgileri harekete geçirilir İsimlere örnek vermeleri istenir.

Bir oyun oynanacağı açıklanır. Öğrenciler topu birbirine isim söyleyerek verecektir. Oyunun ikinci bölümünde oyun oynanırken birbirlerinin ismini kullanamayacakları başka kelimeler seçmeleri gerektiğini açıklanır.

Öğretmen oyunu tekrar başlatır. “Ben, bunu sana veriyorum. Sen de ona ver.” der. Böylece öğrenciler kendi aralarında isim kullanmadan topu gezdirirler.

Öğretmen öğrencilerine. “Oyunun iki bölümü arasında neler farklıydı? Şeklinde **bir soru sorar.**

Gelen cevaplar tahtaya yazılır.

KEŞFETME: Öğrenciler iki gruba ayrılır.

Öğrencilere metin okunur.

“Tarihin tozlu sayfalarına dalmış, durmadan okuyordu Ahmet. Yıllardır aradığı bilgi bu tozlu sayfaların arasındaydı. Onu bulduğu zaman, gizlenen tüm gerçekler gün yüzüne çıkacaktı. Bu işe başlamadan önce nereden başlayacağını bilmiyordu. Ama içindeki garip bir his onu buralara kadar getirmişti. Bazıları boş yere uğraştığını söylese de o kendi bildiğini yapmıştı. ‘ Ben kendi bildiğimi yaparım. Hata yaparsam da kendi tercihimle yapayım.’ demişti.

Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra gelmişti buraya. Bağdat’taki bu eski kütüphanede aradığını bulabilecek miydi? Yoksa araştırması burada son mu bulacaktı? Buradan sonra nereye gidecekti? Aradığı bilgiyi bulmak için kimlerle görüşmesi gerekiyordu? Ve bunun gibi yüzlerce soru vardı aklında. Ama gözü pek birisiydi Ahmet. Kolay kolay vazgeçmeyecekti araştırmasından. En azından aklındaki soruların birazına cevap bulabilecekti.”

Her grubun isim olmayan fakat ismin yerine geçen kelimeleri bulması ve not etmeleri istenir. **Öğrencilerin birlikte çalışmaları sağlanır.**

Öğrencilerden ismin yerine kullanılan kelimelerin kendi içinde sınıflandırmaları istenir. İpuçları verilebilir. Şahıslar için kullanılanlar, kim/ne için kullanıldığı belli olmayanlar gibi...

AÇIKLAMA: Grup temsilcileri isimler ile onların yerine kullanılan kelimeleri ve yaptıkları sınıflandırmaları sınıf arkadaşlarına açıklar. Öğretmen bunları tahtaya yazar.

Öğrencilerin sınıflandırmaları gözden geçirilerek doğru terminoloji **öğrencilere anlatılır.**

Yeni örnekler vermeleri istenir.

DERİNLEŞTİRME: Öğrencilerden okudukları kitapların ilk 5 sayfasındaki zamirleri ya da sevdikleri 5 şarkının içerisinde bulunan zamirleri bulup buldukları zamirlerin türlerini **belirtmeleri** istenir.

DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden içerisinde zamirlerin bulunduğu bir deneme yazmaları istenir. Kullandıkları zamirlerin altlarını çizmeleri istenir.

Sınıf gruplara ayrılır. Grupların kendi içerisinde akran değerlendirmesi yapması istenir.

Sonrasında öğretmen tarafından birlikte çalışma süreçleri ve öğrencilerin yazdıkları kâğıtlar kontrol edilir.